

Bürgüt ahmyry / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 22 января, 2025

Bürgüt ahmyry / hekaýa BÜRGÜT AHMYRY

Deñiziň kenaryna ýanaşyk dagyň uçut gaýasynyň düýbünde ak guýruk bürgüdiň çöp- çalamdan bina eden gabaraly hőwürtgesi bar. Kenaryň gyrasyndaky ortasy őrküçli ýasy daş bolsa ýyrtyjy guşuň dynç alyan we naharlanyan ýeri.

Özuni bu ýeriň eýesi hasaplaýan bürgüt her gün säher bilen gök asmana galyp goşa ganatynyň hőzürini görýär. Şol ýerden deñizdäki janly jemrndäni, suw guşlaryny birin birin yzarlaýar we nobatdaky awuny nyşana alýar. Çygrynda del guş göründigi onuň bilen sőweş edýär.

Beýleki guşlardan tapawutlylykda onuň açlyk çekjek gaýgysy ýok. Nesibesi golaýynda, öz eli, öz ýakasy. Islese balyk, islese-de suw guşyny saýlap awlaýar. Soň tutan awyny penjesinden sypdyrman gelip, őrküçli daşyň üstüne goýýar. Dag bürgüdiniňkä görä has kuwwatly mähnet čünkleri bilen ullakan balygyň bedenini hamala içinde süňkleri ýa-da gyýçaklary ýok ýaly aňsatlyk bilen dogram dogram edip göýberýär.

Ol agymtyl daşy ýyllarboý ýuwup ýümän deñiz tolkunlary ony erederden ejiz gelipdir. Balyklaryň we suw guşlarynyň ganyna günde telim gezek boýalsa-da, onuň üst bašy täp-tämiz. Galan gaçan iç goşlary süňk saňklary ýa-da ýelekdir teñneleri hem görjek gümanyň ýok. Sebäbi aram aram köpürjikläp gelýän has uzakçyl tolkunlar bu ýere-de ýetip bürgüdiň meýlis mekanyny syryp süpürip durýarlar. Dürli dümen balykdyr guş etinden petekesini mäkäm dolduran bürgüt bu daşyň suw ýetmeýän belent őrküjinde döşünü şemala tutup ırkilmegi halaýar. Pessaýlyk bilen őwüsýän şemala bürgüdiň omuzyndan we butlaryndan ýelekleriniň düşen ýerleri açylyp görünýär.

Goja bürgüdiň ömrüniň köp bölegi şu gözýetimlerdäki asmanda hem-de şu daşyň üstünde geçdi. Özünden ençe ýaş uly mäkiyan jübüti bilen ýigrimi ýyllap gaýanyň düýbündäki hőwürtgede ýaşadylar, ençeme gezek şol hőwürtgeden ýaş bürgütleri uçurym

etdiler. Mäkiýanyň garrap ölenine indi iki üç ýyl boldy. Janyoldaşy we çagalary barka-da bürgüt höwürtgede kän bolman wagtynyň köpüsini awda ýa-da şu daşyň üstünde geçirerdi. Indi öz maydalyna ýeke ýasaýarka, gugaryp galan kapas höwürtgä ol diňe gjäniň yary garry sünklerini ýylatmak üçin barýar.

Toparlanyşyp deňizde yüzüp ýören suw guşlary öz ganymyny tanaýarlar. Ýöne şonda-da känbir ätiýaç edip baranoklar. Bardy geldi bir sebäp bilen uçsalar-da ýene bu ýere dolanyp gelýärler.

Olar üçin hamala daş tőwerekde hiç bir hadysa bolmaýan ýaly, asuda durmuşlaryny dowam etdiryärler. Tebigatyň bu täsin kanuny ýyrttyjy guşlaryň rysgalynyň kesilmezligini üpjün edýär. Daň bilen höwürtgeden uçan ak guýruk bürgüt şol gün hem asmanda biraz gaymalady. Deňizde sürü sürü bolup ýören guşlary birin birin gõden gecirdi. Olaryň içinden amatlysyny saýlan bolarly, dik asaman dan aşak inip suw guşlarynyň birini penjesine aldy.

Soň ol hemişeki endigune görä kenardaky daşyň üstüne gonsa-da howliukmady. Öñündäki awa seretmän daş tőweregine gopbamsylyk bilen nazar aylady. Hemişeki edähedini bozup göýberen bu kiçijik hatasy üçin pajygaly ýalňışlyklara ýol açyldy. Men menlik özüne artyk baha bermek hiç haçan gowlugyň üstünden eltmeýär. Bu sapar bürgüt ony öz başyndan geçirdi. Amatly pursady peýlän suw guşunyň ýaraty bolsa-da deňze tarap zymdyrylyp gidendigini ol biraz gjiräk aňlady.

Deniz bürgüdiniň gaçan awuň yzyndan laçyn ýaly kowalap girişine saljak gümany ýok. Dag ýa-da sähra bürgüdiniň peykam kimin parlap göge galmasy hem oňa mahsus däl. Asmandan awunyň üstüne yyldyrym yaly inen pursatynda deňsiz taysyz okgunly deňiz bürgüdiniň galan wagtlardaky hereketinde o diyen çusluk, çakganlyk yok.

Akguýruk bürgüt näće gazaply hem bolsa hemişeki agras ucuşy bilen göge galды. Al asmandan seredeninde yaraty guşy görmedi. Ol eyyam özünü gamışlyga uran bolarly.

Bürgüt «zzyyanyň yaryndan gaydyp» yza dolanmady. Gahatyny kimden çykarjagyny bilmeyen taly asmanda bir iki aylaw etdi. Asuda tolkunlaryň arasynda towlanjyrap ýören ullakan bir

balygyň garamtyl arkasyny görende bolsa onuň gabarasyna seretmän, üstüne ok yaly atylyp gaytdy. Ýiti dyrnaklaryny balygyň gerşinden mäkäm sanjylanda suwa gyzyl reňk yaýrap gitdi.

Emma beyle äpet balygy götererden ejiz bürgüde indi demir gyñarçak yaly dyrnaklaryny balygyň ýon etinden sogrup çykarmak hyllallady. Sykyja düşen bürgüt häzir awdan ellibazardy. Janhowluna urunyan balyk ony deňiziň düýbüne çekeleyärdi. Häzir ýyrtyjy guşuň özi awa öwrülipdi.

Aman soramasa-da aljyraňy ýagdayda nalaç pasyrdayan bürgüdi girişinden sypdymak islemeyan yaly balyk ony çekeläl süýräp, sunda ençeme öwrüm etdi. Kimiň kime ýesirdigini saýgarar yaly däldi. Tőwerektdäki guşlardyr suw jandarlary suwuň we asmanyň piriniň bu gözgyny halyna gyzyl gyrlan gülüşyan yalydylar. Hernä bürgüdi özi bilen girdaba äkitmek balyga başartmady. Ýyrtyjy guş soňky pursatda penjesini sypdyrdy. Ganatlaryndan başga ýeri öл myžzyk bolan bürgüt zordan ýerläp uçup, özünü kenara atdy.

Emma indi öñki ucuşlaryndan soňra edişi yaly, oña kenardaky daşyň üstüne gonup deňze haybat bilen garap oturmak yokdy. Ömrüniň soñunda yalňyşyp, özünden güýclä sataşan guşuň başyndan geçiren göz güliban yagdaýyna deňizem, asmanam, zeminem şayatdy.

Ezilen towuk yaly müzzerip, gayanyň aşagyndaky höwürtgesine giren bürgüdi soň gören eşiden bolmady..

Şahymerdan Sary ogly, ýazyjy.

«Balkan» gazeti. 2015 ý Hekaýalar